

Motion till riksdagen 2008/09: MJ9

av Tina Ehn m.fl. (mp, s, v)
med anledning av prop. 2008/09:146

Prövning av vindkraft

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en kontrollstation med utvärdering av erfarenheterna av prövning av vindkraft och där så är lämpligt förslag till förbättringar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Försvarsmakten bör ges i uppdrag att se över möjligheterna att främja en utbyggnad av vindkraften.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att formuleringen ”angränsande markområden”, i samband med kravet på detaljplan, bör förtydligas.
4. Riksdagen beslutar om ändring i miljöbalken i enlighet med regeringens förslag med den ändringen att 17 kap. 6 § tredje stycket 2 ändras till ”en verksamhet som anges i 4 a § 6, 8 och 9” och ett nytt fjärde stycke läggs till med lydelsen ”Om det från nationell synpunkt är *särskilt* angeläget att *verksamheten* kommer till stånd, får regeringen trots *det* som sägs i första och andra styckena tillåta en verksamhet som anges i 4 a § 7”.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning om kommunalt inflytande över vindkraftens utbyggnad.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett villkor för slopandet av storleksgränsen på Öland är att kravet på tillstånd enligt miljöbalken omfattar sådana anläggningar som avses i 17 kap. 4 a § 7.

Inledning

Vi anser det angeläget med en snabbare utbyggnad av vindkraften. Den gör det lättare att avveckla kärnkraft och kan på sikt även bidra till minskade koldioxidutsläpp i andra länder.

Fel! Okänt namn på

Viktigast för utbyggnaden av vindkraften är långsiktigt stabila och ekonomiskt gynnsamma spelregler för vindkraftindustrin, där tydliga besked om avveckling av kärnkraft är en central punkt. Vindkraftskooperativ är en utbyggnadsform som kan gynna landsbygdsutveckling och lokal delaktighet i – och acceptans för – utbyggnadsprojekt. Därför bör inte skatteregler missgynna vindkraftskooperativ. Det har vidare funnits omotiverat stora hinder mot att ansluta vindkraft till nätet. Mikroproducenter bör t.ex. ha rätt att kräva ”nettomätare” så att man kan leverera överskottsel till nätet och enbart behöva betala nettoanvändningen.

Det är också viktigt med en förenkling av regelverket för etablering av vindkraft. Därför välkomnar vi i huvudsak regeringens förslag, även om det har sina brister. Vi anser att förslaget i huvudsak bör antas, men att det behövs viktiga kompletteringar inklusive en utvärdering av erfarenheterna av prövning av vindkraft och en kontrollstation 2013. Resultatet bör redovisas för riksdagen senast 2013. En sådan kontrollstation kan i sig främja en balanserad tillämpning av regelverket och möjligheterna.

Försvaret

Ett av de största hindren vid prövning av vindkraft har varit Försvarsmaktens agerande. Försvarsmakten har satt stopp för flera vindkraftsbyggen. Försvaret kan hänvisa svepande till försvarshemligheter och behöver inte motivera sina beslut, eftersom försvaret betraktas som ett överordnat riksintresse. Även om Försvarsmakten numera inte är ett lika stort hinder mot etablering av vindkraft så är den fortfarande ett alltför stort problem.

Vi anser att Försvarsmakten bör ges i uppdrag att agera mer aktivt till förmån för vindkraft. Beslut bör i högre utsträckning motiveras. Om Försvarsmakten avslår ett projekt bör man arbeta aktivt med den sökande för att hitta en acceptabel utformning och/eller lokalisering. Försvarsmakten bör också agera i ett så tidigt skede och på ett så konstruktivt sätt som möjligt. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Demokrati och inflytande

Regeringens förslag går i huvudsak ut på att ta bort dubbelprövningen enligt plan- och bygglagen och miljöbalken genom att ta bort moment i PBL-prövningen. Detta, och andra lättnader som gjorts för vindkraftetablering av den förra regeringen, får konsekvenser för människors och organisationers talerätt och möjlighet till delaktighet i beslutsfattandet. Dessa konsekvenser är helt otillräckligt belysta i regeringens förslag. Det kan bl.a. vara nödvändigt att kräva att kommuner fattar beslut i anmälningsärenden för att miljöorganisationer ska kunna ha rätt att överklaga projekt i skyddsvärda skogsområden. Regeringen bör utreda konsekvenserna av ändringarna för bl.a. miljöorganisationernas delaktighet och talerätt. Utredningen bör även ha ett vidare perspektiv i enlighet med Århuskonventionens krav om delaktighet och talerätt i

Fel! Okänt namn på

miljöfrågor. Utredningen bör även beakta den praxis som utvecklats och utvärdera om systemet fungerat i praktiken. Den bör ingå i den föreslagna utvärderingen av erfarenheterna av vindkraftsprövning. Om det finns skäl bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag till förbättringar.

Detaljplan

Vi anser att regeringens förslag om slopat krav på detaljplan utom där det råder efterfrågan på mark för bebyggelse eller andra anläggningar är onödigt snävt. Konkurrenten om mark för ändamål som naturmark, rekreationsmark m.m. bör också beaktas.

Det har framförts att skrivningen i propositionen om att ”kravet på detaljplan också omfattar den situationen att flera olika fastighetsägare med angränsande markområden vill uppföra vindkraftverk” kan tolkas som att det kommer att krävas detaljplan även där det inte är motiverat, t.ex. om markägarna är stora och vindkraftverken inte konkurrerar med varandra om vindresurser. Det bör finnas andra sätt att väga markägarnas intressen mot varandra. Frågan är om inte detta kan ske i samband med miljöbalkprövningen, varför detaljplan inte skulle behövas av detta skäl. I den av oss föreslagna kontrollstationen bör ingå att granska om skrivningen lett till onödiga krav på detaljplaner eller om det finns effektivare sätt att lösa markägares konkurrerande anspråk på vindrättigheter. Formuleringen ”angränsande markområden” bör förtydligas.

Slopat krav på bygglov

Det har påpekats att slopat krav på bygglov minskar kommunens möjlighet att ställa byggtekniska krav. Sådana möjligheter finns kvar i samband med bygganmälan. Då har kommunen endast tre veckor på sig att komma med synpunkter. Den föreslagna kontrollstationen bör också belysa om möjligheten att ställa byggtekniska krav tillgodoses på ett adekvat sätt i den nya ordningen, eller om justering behövs.

Kommunal vetorätt

Regeringens förslag om ett kommunalt veto för vindkraftsetablering är en olycklig skärpning av rådande lagstiftning. I dag är de kommunala besluten om detaljplaner och bygglov möjliga att överklaga. Självklart vore det bäst för alla parter om tidsödande procedurer kunde skyndas på, men möjligheten till överklagningar har också skapat en balans mellan projektörer och kommuner i förhandlingar om etableringar. Det har funnits en drivkraft till snabbare överenskommelser innan administrativa och juridiska kostnader blivit alltför betungande.

Fel! Okänt namn på

Självklart finns också ett berättigat krav på inflytande från kommunernas sida vid vindkraftsetableringar. Kommunerna har genom sitt planmonopol en stor kunskap om och kompetens kring markanvändningen. Den kunskapen ska tas till vara. Men det kommunala vetot enligt regeringens förslag innebär att en strukturerad prövning enligt PBL byts ut mot ett mer otydligt, oberäkneligt och ostrukturerat beslutsfattande i landets kommunfullmäktigeförsamlingar. Risken är stor att kommunledningar med negativ inställning till vindkraft förhåller sig passiva och på så sätt förhindrar ett ärende.

Vindkraften blir nu den enda verksamhet som prövas enligt miljöbalken där kommunerna får ett i det närmaste absolut veto. Regeringen föreslår att en vindkraftsetablering bör kunna tillåtas trots kommunalt motstånd om det föreligger ”synnerliga skäl”. Vi anser att det bör justeras så att regeringen bör kunna tillåta vindkraftsetablering redan om det föreligger ”särskilda skäl”. Dessa skäl skulle dock i så fall behöva preciseras, t.ex. att området utpekats som område av riksintresse för vindkraft. 17 kap. 6 § miljöbalken skulle därför behöva ändras på så sätt att en ny punkt 3 läggs till. 17 kap. 6 § 2 i regeringens förslag skulle behöva ändras till ”en verksamhet som anges i 4 a § 6, 8 och 9. 17 kap. 6 § 3 skulle lyda ”Om det från nationell synpunkt är särskilt angeläget att verksamheten kommer till stånd, får regeringen trots det som sägs i första och andra styckena, tillåta en verksamhet som anges i 4 a § 7.” Riksdagen bör justera regeringens förslag i enlighet med ovanstående.

Kommunens roll vid vindkraftsetablering behöver ses över i ett större sammanhang. Vi anser att regeringen med sina förslag särbehandlar vindkraften i förhållande till andra energislag där motsvarande begränsningar saknas. Vi vill att regeringen snarast utreder frågan och återkommer till riksdagen med förslag som de facto underlättar vindkraftsetableringen i Sverige. Kommunerna ska garanteras ett starkt kommunalt inflytande på planprocessen, men inte ges en vetorätt som är omöjlig att överklaga.

Riksintresset för obruten kust

Naturskyddsföreningen har motsatt sig regeringens förslag att förbudet att uppföra vindkraftverk över en viss storlek på Öland tas bort. Föreningen befärar att slopandet kan leda till att en omotiverat stor andel av vindkraftsetableringar kanaliseras till några av landets mest värdefulla strand- och alvarmiljöer. Vidare råder osäkerhet om påverkan för fågellivet.

Vi anser att kunskap om vindkrafts påverkan på fågellivet behöver förbättras över lag. Särskilt behöver situationen för rovfåglar belysas. Det handlar inte bara om risk för krockar, utan också om och under vilka förhållanden som vindbruk kan påverka rovfåglars födosökande och revirbildande.

Vi anser att Öland även ur andra aspekter är en känslig miljö där många intressen tävlar om utrymme. Ett villkor för slopande av storleksgränsen på Öland bör mot bakgrund av detta vara att tillstånd enligt miljöbalken krävs för sådana anläggningar som avses i 17 kap. 4 a § 7. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Vi anser vidare att ett motsvarande slopande av storleksgränsen, med samma krav, i andra delar av de obrutna kustområden som skyddas enligt miljöbalkens kapitel 4 bör utredas.

Stockholm den 30 mars 2009

Tina Ehn (mp)

Anders Ygeman (s)

Jan Lindholm (mp)

Kent Persson (v)

Wiwi-Anne Johansson (v)

Carina Ohlsson (s)